

GNATARZ RZEPAKOWIEC

- *Athalia colibri* Christ.

1 Systematyka

Typ:	Stawonogi - <i>Arthropoda</i>
Gromada:	Owady - <i>Insecta</i>
Rząd:	Błonkówki - <i>Hymenoptera</i>
Rodzina:	Pilarzowate - <i>Tenthredinidae</i>
Gatunek:	Gnatarz rzepakowiec - <i>Athalia colibri</i> Christ.

2 Biologia

Zimują larwy w kokonach w glebie. Przepoczwarczenie następuje w maju. W maju i czerwcu wylatują błonkówki. Samice składają jaja (około 200 sztuk) pod skórę liści rośliny żywicielskiej. Larwy są mało ruchliwe i łatwo spadają przy poruszeniu rośliną. Larwy po 3-4 tygodniach żerowania schodzą do gleby, gdzie część z nich przepoczwarcza się, dając początek drugiemu pokoleniu. Larwy drugiego pokolenia żerują na rzepaku ozimym oraz na chwastach z rodziny krzyżowych. Po zakończeniu rozwoju schodzą do gleby, gdzie z pozostałą częścią larw z pierwszego pokolenia zimują w kokonach, aby przepoczwarczyć się na wiosnę. Część larw może diapauzować nawet dwa lata.

Szkodnik atakuje różne rośliny krzyżowe: gorczycę, rzepak jary i ozimy oraz warzywa kapustne.

3 Opis gatunku

Błonkówka ma długość 6-8 mm, czarną głowę, odwłok pomarańczowy z czarnym rysunkiem, rozpiętość skrzydeł 14 mm.

Jaja są kremowe w kształcie fasolki, długości 0,8 mm.

Larwa początkowo jest szarzielona, później czarna z podłużnymi jaśniejszymi pasami, esowata, z trzema parami odnóży tułowiowych i ośmioma parami odnóży odwłokowych.

Poczwarka jest ciemnoszara, w ziemnym kokonie.

4 Opis uszkodzeń

Larwy żerują początkowo na dolnej stronie liści, zeskrobując tkankę i wygryzając małe otwory w blaszce. Starsze larwy żerują na górnej stronie, zjadają całe liście zostawiając jedynie główne nerwy oraz kwiatostany i łuszczyzny (Fot.1). Larwa po zniszczeniu blaszki liściowej rośliny na której żeruje przechodzi na zdrową roślinę. Gnatarz, który nie jest zwalczany niszczy w okresie kilku dni całą plantację. Obserwuje się to szczególnie wiosną, ale również jesienią po wschodach roślin rzepaku ozimego.

Gnatarz rzepakowiec pojawia się często lokalnie i masowo. Największe zagrożenie ma miejsce, gdy maj, czerwiec oraz sierpień, wrzesień są upalne i suche. W tych warunkach szkodliwość jest bardzo duża, gdyż wyloty błonkówek są intensywne i często występuje drugie pokolenie.

5 Metodyka obserwacji – sygnalizacja terminu zabiegu

W celu stwierdzenia obecności larw na plantacji rzepaku należy prowadzić na polu systematyczne kontrole liczebności szkodnika. Obserwacje należy prowadzić w różnych punktach pola i na skrajach, losowo wybierając po 25 roślin licząc obecne na nich larwy. Ogółem, w zależności od wielkości pola analizujemy od 100 do 150 roślin. Następnie obliczamy średnią liczbę larw na jedną roślinę. Szczególną uwagę należy zwrócić na dolną stronę liści, gdzie najczęściej występują najmłodsze stadia larwalne.

6 Progi ekonomicznej szkodliwości oraz terminy zabiegów ochrony roślin

Progiem szkodliwości dla gnatarza rzepakowca jest w okresie wschodów (faza rozwojowa w skali BBCH 1/10-12) rzepaku ozimego (II pokolenie) 1 larwa na 1 roślinie, natomiast na początku czerwca (I pokolenie) średnio 4 larwy na 1 roślinie.

Zabieg należy wykonać w okresie występowania na plantacji rzepaku ozimego larw najmłodszych stadiów.

7 Ocena szkodliwości

W okresie wschodów rzepaku ozimego (faza rozwojowa w skali BBCH 1/10-12) należy przeprowadzić ocenę szkodliwości. W tym celu na plantacji rzepaku ozimego analizuje się w zależności od wielkości pola od 100 do 150 roślin, pobieranych po 25 roślin w różnych losowo wybranych punktach. Na plantacjach powyżej 2 ha należy zwiększyć liczbę punktów o 1 na każdy następny hektar. Następnie ocenia się liczbę roślin rzepaku ozimego uszkodzonych przez gnatarza rzepakowca. Na podstawie wyników obserwacji oblicza się procent uszkodzonych roślin rzepaku.

Fot. 1. Larwa gnatarza rzepakowca na liściu rzepaku